

OVER MONUMENTEN,
ARCHITECTUUR EN
STEDENBOUW
IN ROERMOND
EN OMSTREKEN

RUIMTELUK

EEN UITGAVE VAN DE STICHTING RUIMTE TE ROERMOND - Jaargang 4 nr. 2 - Juni 1999

Klein College: Ruimte-keurmerk voor Engelman Houben

Roermond op de schop
Outletcenter
Kazerne, Markt en Kattentoren
Winkelpuien en etalages deel 2

Column

Peter de Cock werd in 1751 gevangen gehouden in de kelders van het Roermondse stadhuis. De stank aldaar verdreef zelfs zijn pleitbezorgers. Peter de Cock is door de eeuwen heen een schelm gebleven, die zijn stad op 'n Tijl Uilenspiegelachtige wijze bekijkt.

Identiteit

Als ik een paar weken op vakantie ben geweest, val ik altijd in een zwart gat. Ik ben geen stukje film kwijt, omdat ik de oceaan ben overgestoken, want zo ver ga ik niet van huis, en toch. Je mist de kranten, de roddels, etc.

Helaas, ik ben niet op vakantie geweest. Er zijn geen aanwijzingen van een beginnende dementie, toch vliegen vleermuizen door mijn hoofd.

Geestverruimend is het niet. 1999 is een uitzonderlijk jaar. Ergens tussen Vastelaovend en Pasen heeft ongemerkt Pinksteren plaatsgevonden, of uitermate achtenswaardige lieden hebben zich zonder het te weten met een voorhamer op de duim geslagen. De incubatietijd van zwellichaampjes is kennelijk variabel.

André Bloemers, en daar hebben wij het in deze column over, heeft altijd over een vurige tong beschikt. Dat is geen garantie dat de Heilige Geest ook daadwerkelijk over de man is neergedaald. Het zou mooi zijn. Immers, alweer een zorg minder.

Vorig jaar dreigde Bloemers de Stichting Ruimte ten overstaan van het provinciebestuur nog met oorlog, omdat de stichting opkwam voor het behoud van het historisch karakter van de stad en dwars ging liggen door de oorspronkelijke plannen van het Roersingelproject aan te vechten. Nu is dezelfde Bloemers in opdracht van de Vereniging Kleine Kernen, de - bouwkundige - identiteitsbewaker bij uitstek. Ik wil niet veel zeggen, maar dit is het grootste wonder uit de geschiedenis. Daarbij vergeleken is de wonderbaarlijke broodvermeerdering een matige goochelaarstruc en daar wordt nu bijna 2000 jaar na dato nog steeds over gesproken. Kunt u na gaan.

Ik hoop dat u een prettig 'officieel' Pinksterweekeinde, dat was 23/24 mei, heeft gehad. Ik besluit mijn bijdrage met de vurige wens, dat de wapens eerder de wereld uit zijn, dan de wonderen. Een zeetongetje en een Chablis zou niet gek zijn.

PdC

Inhoud

Omslag: de foto van het in aanbouw zijnde SVB kantoor is van Peter Wijnands en sluit aan bij het artikel op pagina 3.

De artist-impression van het Klein College werd gemaakt door bureau Engelman Houben

Column, Redactioneel en

Bananensprayer	pag. 2
Heel Roermond op de schop?	pag. 3
Outletcenter als inlaatklep	pag. 5
Engelman Houben Architecten	pag. 7
Derde Ruimte-keurmerk	pag. 8
Winkelpuien en etalages deel 2	pag. 9
Losse tegels	pag. 12

Redactioneel

Het juninummer van Ruimtelijk ligt (pas) eind juni op uw deurmat. Het maartnummer al vanaf eind maart op uw bijzettafeltje. Te laat, te laat, zeer zeker. Maar die jongens van Stichting Ruimte -want meisjes zitten d'r niet bij- zijn niet lui of vergeetachtig. Integendeel. Maar er komt zoveel op ze af. Het lijkt er soms op dat ze geen tijd hebben om u een mooi blad te leveren. En dat blad Ruimtelijk is toch de eenrichtingsweg die zij naar u toe bewandelen.

Hoezo geen tijd? Nou kijk, naast divers overleg (mét wethouder, over Roersingel of Roerdelta, mét collega-instellingen, in rondetafelgesprekken, bij raads- en commissievergaderingen en over en bij planpresentaties) vergaderen ze ook nog eens met elkaar of in sub-groepjes over van alles (Roermond en monumenten in het bijzonder) en nog wat (Bestemmingsplan Binnenstad, Outletcentre, 't Veld). En dan willen ze zo nodig ook nog reageren op onverwachte actualiteit of hun visie in een of andere nota neerleggen. Het kan verkeren. Is dat dan allemaal zoveel werk? Ja, dat is veel 'werk'. Maken ze van hun hobby hun werk? Nog niet, maar als ze het zouden doen, bleef er na acht uren overdag, misschien nog wel eens 's avonds een uurtje over om met hun meisjes -want die hebben ze- te mijmeren over hoe mooi het was en zou kunnen zijn als ...

Het is vervelend als ú Ruimtelijk te laat krijgt en van lieverlee maar het Zondagsnieuws van de laatste drie weken doorneemt. Die jongens van Stichting Ruimte vervelen zich in de tussentijd niet. Want zie, nu heeft u toch weer een nummer van Ruimtelijk in uw handen. Twaalf pagina's (zonder advertenties!) slechts. Daar bent ú gauw klaar mee. Wij zijn alweer met de volgende uitgave bezig.

Vakantie? Lijkt ons heerlijk.

O ja, bij heel wat abonnees moet de acceptgirokaart die bij het maartnummer zat, nog oningevuld liggen. Vul 'm even in, een werkje van 'niks'. Heeft onze penningmeester ook weer wat te doen ... De redactie

Bananensprayer

Nooit van gehoord? Ja, de Bananenboxer (in short) kent menige Roermondenaar wel.

Maar Bananensprayer? In 1997 werd in de Scala-bijlage van Dagblad De Limburger aan hem een hele pagina gewijd.

In het kort komt het hier op neer: kunstenaar Thomas Baumgärtel uit Keulen brengt al 11 jaar zijn keurmerk voor kunstinstellingen aan op de gevel van door hem gewaardeerde musea of galeriën. In de vorm van een graffiti-banaan. Daarmee draait hij de rollen voor kunst om: niet het museum waardeert de kunstenaar met een expositie, maar de kunstenaar 'erkent' het museum of de galerie met zijn onderscheiding voor hedendaagse kunst. Van New York tot Parijs werden inmiddels naar schatting 3000 bananen uitgereikt. In Nederland was hij nog niet geweest en ... de eerste banaan is aangebracht op L5, het kunstinitiatief op Lindanusstraat 5 in Roermond. Een trotse Pi Backes van L5 stuurde ons bijgaande foto (mét de kunstenaar), waarbij hij ons het volgende schrijft: "Stuur hierbij informatie omtrent de banaan, die als erkenning en onderscheiding op de voorgevel van ons initiatief ter gelegenheid van ons tienjarig (1998 -red.) bestaan werd aangebracht door Thomas Baumgärtel. Hoewel velen alhier in den lande onbekend, is dit een soort waarborgindicatie voor kwaliteit. Een ondersteuning van jullie kant zou het zijn wanneer eens een artikel wordt geschreven over het interieur van L5 en de typische voorpui van ons zijpand. Bij mijn weten is dit de enige houten pui-gevel in Roermond van dit formaat en in deze vorm. Te hopen valt dat het bij (nieuwbouw)plannen voor dit gebied niet ten onder zal gaan." Doen we, Pi.

Heel Roermond op de schop?

> Gerard van de Garde

De vernieuwing van de Wirosingel, de herinrichting van Elmpterweg en Wilhelminalaan en de restauratie van De Gouden Leeuw in de Neerstraat - om maar een paar dwarsstraten te noemen - zijn nog niet achter de rug, of de volgende, veel grootschaliger plannen in de gemeente Roermond dienen zich alweer aan. Op de politieke agenda staan o.a. de vernieuwing van het Roermondse Veld en de Kemp, de nieuwbouwprojecten RoerDelta en Oolderveste, het Bestemmingsplan Binnenstad en het merkendorp op het kazerneterrein. Het lijkt wel of heel Roermond op de schop gaat.

Grenzend aan de bedrijventerreinen Broekhin en bij de Keulsebaan liggen nieuwe industrieterreinen. Nieuwe woongebieden zijn te vinden tegen De Wijher aan, in het gebied van de Roerdelta, tussen het spoor en de rijksweg naar Sittard, tussen Ool en Merum en rond de Kitskensberg. Verder is er dan nog iets stedelijks gekomen rond de Maasbrug, op het kazerneterrein en rond het station plus Venloseweg.

En dan komen de spannende ideeën. Ik noem er twee. Kan Roermond niet een paar groene corridors overhouden en via fiets-, jog- en wandelpaden ontsluiten?

Langs de oude Terbaansweg en de Maasnielderbeek ligt een reeks prachtige oude boerenhoeven in het groen.

De lange weg naar een Structuurnota Architectuurbeleid

Wat je ook van het huidige gemeentebestuur kunt zeggen, het neemt in ieder geval geen afwachtende houding aan. Op het gebied van ruimtelijke ordening en stedenbouw zien we initiatief na initiatief verschijnen.

De belanghebbende burger vraagt zich misschien wel eens af of zijn/haar stadsbestuurders de impact van al die plannen wel helemaal overzien. Aan dat overzicht blijkt wel degelijk te worden gewerkt, al vraagt diezelfde belanghebbende burger zich misschien ook wel eens af wanneer het nu allemaal eens concreet wordt.

Lange aanloop naar breed debat

Alweer bijna twee jaar geleden, op 28 augustus 1997, besloot de gemeenteraad dat er een Structuurnota Architectuurbeleid moest komen. Daarin moest het overkoepelend beleid op het gebied van architectuur en stedenbouw worden vormgegeven. Nu, zomer 1999, laat het gemeentehuis weten dat die 'nog lang niet klaar' is en 'voorlopig niet' te verwachten valt. Toch is er in de tussentijd wel iets gebeurd.

Adviesbureau Kraaijvanger & Urbis heeft in opdracht van de gemeente een Structuurvisie Architectuur Roermond opgesteld, die afgelopen voorjaar is gepresenteerd aan de raadscommissie Economie en Stadsontwikkeling (ESO). Dat was een eerste stap. Het is de bedoeling dat die een vervolg krijgt in een breed stadsdebat tussen drie groepen van partijen: ontwerpers (architecten en stedenbouwkundigen dus), opdrachtgevers (onder wie de gemeente zelf) en 'gebruikers' (onder wie belangengroeperingen zoals de Stichting Ruimte).

Ideeën voor een volgebouwde gemeente

Dat klinkt allemaal heel democratisch en heel ambtelijk tegelijk, maar waar gaat het nu eigenlijk om? Kraaijvanger & Urbis stellen zich in hun adviezen heel terughoudend op - het is immers aan de opdrachtgever, de gemeente dus, om keuzes te maken - maar ventileren een aantal spannende ideeën. Het bureau heeft geïnventariseerd hoe Roermond er in 2010 uit zal zien als alle huidige plannen - rijp en groen - doorgaan. Het antwoord komt, simpel gezegd, hierop neer:

- de A73 en A68 liggen er;
- bij het industrieterrein Roerstreek is een stuk van de gemeente Roerdalen bij Roermond gevoegd;
- Roermond is volgebouwd tot aan de A73 en rond de Keulsebaan aan de gemeentegrens met Roerdalen.

De Kloosterhof in Roermond-Asenray: nu nog ongerept platteland, in 2010 een stukje openluchtmuseum?

Foto: Gerard van de Garde

Voor een deel (Gebroek en Maasniel) is het gebied hieromheen al als plantsoen ingericht. Dit groene beekdal zou via De Wijher kunnen worden doorgetrokken. De Wilhelminalaan, beplant en ingericht als fietsroute, kan de verbinding vormen met Leeuwen. De Roer en de Hambeek bieden mogelijkheden voor een groene doorsteek richting Maas.

Een tweede gedachte is de driedeling van de bebouwing in drie soorten zones: zones waar de bestaande context gevolgd wordt (en dus niets wezenlijks verandert), zones waar een nieuwe context ontwikkeld wordt (nieuwbouw) en de zones waarvan de context versterkt wordt (stadsvernieuwingsgebieden). Zo'n driedeling is misschien niet zo schokkend, maar pikant is wat je tot die tussenzones rekent: moeten bestaande stadsgedelen blijven zoals ze zijn, helemaal worden vernieuwd of worden verbeterd? De Structuurvisie deelt voorlopig de volgende gebieden bij de te verbeteren tussenzones in:

- Mijnheerkens
- de flats in het Tegelarijeveld
- het Roermondse Veld
- de eigenlijke Donderberg (Componisten-/Pilotenbuurt)

>

- het Vrij Veld
- de Voorstad Sint-Jacob
- Roerzicht

Als daar overall stadsvernieuwing gaat plaatsvinden, kan dat een flinke opsteker worden voor de ruimtelijke kwaliteit in Roermond.

Eerst bouwen en slopen, dan plannen?

Komt de vaststelling van dit soort grote lijnen nog wel op tijd? Om een voorbeeld te noemen: in de Structuurvisie loopt de groene corridor door naar het Shellterrein bij Hammerveld-West. Maar één van de plannen voor het project RoerDelta voorziet in luxe woningen op die plek. Een ander voorbeeld: de Structuurvisie deelt de Donderberg in bij de zones die in aanmerking komen voor 'contextversterking'. Maar de Stichting Wonen Zuid denkt o.a. aan het simpelweg aftoppen van de componistenflats; de bevolking vergrijsst immers en ouderen wonen nu eenmaal liever niet zo hoog. Je moet je afvragen of zulke sloopplannen bijdragen aan versterking van de stedenbouwkundige context.

Half Roermond lijkt de komende jaren op de schop te gaan. In dit nummer van Ruimtelijk kunt u over

Aan de kop van de Pelsersstraat heeft een 'kleine stadvernieuwing' plaatsgevonden. De parkeerautomaat werkt echter storend. Foto: Peter Wijnands

die ingrepen iets meer lezen. Het is zaak er snel de samenhang in aan te brengen. De Stichting Ruimte wacht daarom de aftrap van het stadsdebat graag af. En we hopen dat u zich daarin mengt. Ons blad biedt u daarvoor graag de ruimte. •

De Kattentoren - restauratie of conservatie?

In een eerder nummer van Ruimtelijk heeft u kunnen lezen over het initiatief van oud-aannemer Louis Schepers om de Kattentoren te restaureren. De herstelde Kattentoren is een juweel; zou de kleinere Kattentoren na een oppoetsbeurt geen pareltje kunnen worden? De Commissie Ruimtelijke Kwaliteitszorg eiste dat een voorafgaand bouwhistorisch onderzoek zou plaatsvinden. Daarmee waren Schepers' plannen in een impasse beland.

Inmiddels is de Stichting Rura eigenaar geworden van de Kattentoren. De Werkgroep Archeologie bereidt een opgraving voor. De Stichting Ruimte brengt daarbij een stukje archiefonderzoek in. Zo wordt het noodzakelijke bouwhistorisch onderzoek door particulier initiatief gerealiseerd.

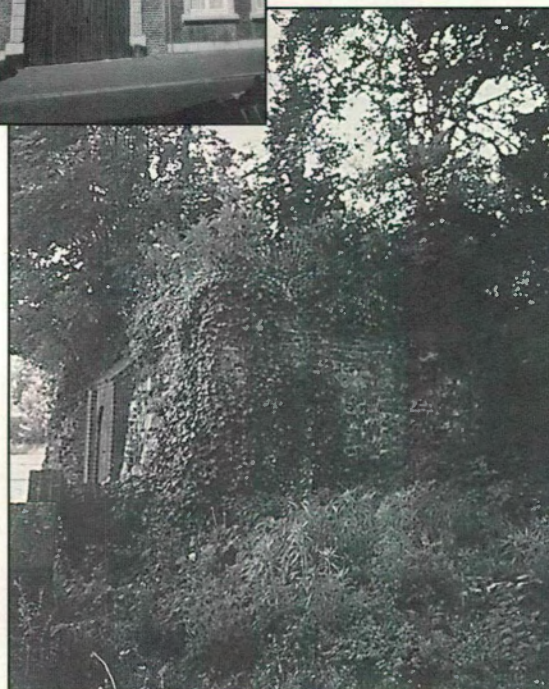
Het is wel dubieus of de Kattentoren echt gerestaureerd zal kunnen worden. Het halfronde bouwwerk (rond aan de 'buiten'kant, vierkant aan de stadskant) is sinds 1702 sterk vervallen. Toen schoten de Hollanders onder Menno van Coehoorn de oostelijke stadsmuur tussen de toren en de Venlosepoort totaal aan stukken. Een deel van de afgevuurde kanonskogels is later ingemetseld in het pand Steegstraat 9. De stadsmuur werd vervangen door een aarden wal. Op kaarten vanaf ca. 1775 is de Kattentoren niet meer als toren afgebeeld. In 1785 verpachtte het stadsbestuur de vervallen stadswal en toren aan het Ursulinenklooster. Kennelijk is het gebouw al meer dan twee eeuwen een ruïne.

Als restauratie niet haalbaar blijkt, blijft conservatie in een of andere vorm een mogelijkheid. Hoe dan ook, dankzij de initiatieven van Louis Schepers en de Stichting Rura krijgt dit 14e-eeuwse monument nu de bescherming die het verdient.

De Stichting Ruimte heeft voorgesteld de Kattentoren na het herstel wat meer ruimte te geven. Het fietspad voor de LLTB zou daarvoor moeten wijken. Dan kunnen ook delen van de noordelijke stadsmuur, sinds 1927 bedolven onder een laag zand, weer zichtbaar worden gemaakt. Zo kunnen de 14e-eeuwse vestingwerken tussen Kattentoren en Buitenop een monumentaal complex gaan vormen dat een bezoek waard is.

Ingemetselde kanonskogels in de zijmuur van Steegstraat 9 herinneren aan de beschieting in 1702 van de Kattentoren. Sindsdien is van die toren alleen nog het voetstuk overgebleven. Foto's: Gerard van de Garde

In maart presenteerde wethouder Jos van Rey zijn plan om een Designer Outlet Center te vestigen op het kazerneterrein. Waaraan hij toevoegde: de toegang van het kazerneterrein naar de binnenstad is 'natuurlijk het allerbelangrijkst' en 'moet iets geweldigs worden'. In het tegelijk gepresenteerde Ontwerp Bestemmingsplan Binnenstad staat voorlopig alleen dat het tunneltje bij de Pastoorswal korter en veiliger wordt, dat de trap wordt verbeterd en dat er kleinschalige detailhandel en publieke dienstverlening in de buurt komt. Dat lijkt wat te mager.

De komst van het Designer Outlet Center -in goed Hedenlands 'merkendorp'-biedt mogelijkheden voor de ontwikkeling van de stad, maar is een ingrijpende operatie. Het merkendorp kan extra winkelpubliek aantrekken, maar zal sommige middenstanders concurrentie aandoen. Het plein voor de kazerne dreigt als evenementenlocatie te verdwijnen. Centrumparkeren zal wel mogelijk blijven, maar waar precies? Sportvelden moeten verhuizen, maar waarheen precies? De monumentale kazerne staat misshien in de weg, maar verdient bescherming. Het is mooi dat het merkendorp een toegangspoort tot de binnenstad moet worden, maar hoe realiseer je dat? En is het niet wat riskant dat de gemeente aan de ene kant plannen maakt voor het merkendorp en tegelijk los daarvan een nieuw Bestemmingsplan Binnenstad opstelt? Het merkendorp zou immers ook de binnenstad een nieuwe impuls moeten geven. Wat meer aandacht voor de samenhang tussen de twee trajecten lijkt op zijn plaats.

Een brug slaan

Met onze nota *Het kan verkeren* willen we letterlijk een brug slaan tussen merkendorp en binnenstad. Het idee van een traverse over de N280 is niet nieuw. Eerder werd het snel van tafel geveegd omdat een traverse de skyline van de noordelijke binnenstad zou ontsieren. Geen denkbeeldig risico, maar een traverse hoeft niet per se een lelijke, saaie buis van glas, metaal en beton te zijn.

Ons argument is simpel: vanaf het kazerneterrein moet je voor alles duidelijk kunnen zien dat de N280 niet de afsluiting van het merkendorp is, maar dat het

merkendorp het begin is van een sfeervolle binnenstad vol winkels, horeca en monumenten. Een tunneltje, hoe aardig ook opgeknapt door verbreding, verlichting en beschildering, kan dat nooit goed zichtbaar maken. Een traverse kan dat in principe wel.

Trechterfunctie

Behalve de weg zelf, die een formidabele barrière vormt, is er nog een lastige randvoorwaarde voor een traverse over de N280: de toegang van het brede terrein voor de kazerne naar de smalle Grotekerkstraat; van de grootschalige, moderne voorzieningen op het kazerneterrein naar de intieme, historische binnenstad is functioneel gezien een soort trechter. Bij de vormgeving van zo'n traverse moet je daar rekening mee houden. De traverse kan in de as Grotekerkstraat - poortgebouw komen te liggen en samen met het tunneltje een V vormen. Ook kan de traverse uit twee poten bestaan die samen een V vormen. Daarbij kan een Ponte Vecchio-achtige bebouwing met winkeltjes en voorzieningen geleidelijk overgaan van groter en hedendaags naar kleiner en historiserend. Wij denken aan voorzieningen

De kazerne - meer dan alleen een poort

De kazerne maakt deel uit van een reeks kazernes die kort voor de Tweede Wereldoorlog door genie-officier Boost zijn gebouwd. De Roermondse kazerne is een van de gaafst bewaarde en illustreert de toenmalige opvattingen over de functies en voorzieningen die in kazernecomplexen te vinden moesten zijn. De laatste maanden is er sprake van geweest om alleen het poortgebouw en het vlaggenmonument te bewaren en de rest te slopen. De drie legeringsgebouwen en het meest zuidoostelijke gebouw zouden minder de moeite waard zijn. Dat laatste gebouw is na de oorlog uitgebreid, is daardoor inderdaad minder evenwichtig geworden en heeft toen zijn oorspronkelijke functies deels verloren. De legeringsgebouwen zijn identiek; daarom zou je er één of twee kunnen opofferen. Maar het complexkarakter en de functie van het poortgebouw zullen verdwijnen als het poortgebouw als enige blijft staan. Daarom zijn we het eens met de Rijksdienst voor Monumentenzorg: handhaaf het poortgebouw, het eerste legeringsgebouw en de kleinere bouwwerken daaromheen waaronder het vlaggenmonument. Wat ons betreft komt het eigenlijke merkendorp zo dicht mogelijk bij de toegang tot de binnenstad te liggen, dus op de plek van de huidige parkeerplaats en in de gebouwen van de kazerne. Op die manier verbind je merkendorp en binnenstad zo nauw mogelijk met elkaar.

die de bezoeker als het ware welkom heten: een grote plattegrond van de binnenstad, een automaat met stadsplattegrondjes, wandelroutes en/of cultuurkalenders, een pinautomaat, telefooncellen en brievenbussen, een fietsenverhuurbedrijf, een koffiешop, een tijdschriften- en rookwarenkiosk etc. De naam voor zo'n mini-Hoog Catharijne ligt voor de hand: de Sint-Janspoort - een verwijzing naar de historische stadspoort aan het eind van de Sint-Jansstraat.

Een andere mogelijkheid is, de trechterfunctie van de toegang kazerneterrein - binnenstad niet visueel te versterken, maar feitelijk te verzachten. Zo zou de traverse op het 'pleintje' voor de Werner- en de Sint-Jansstraat kunnen uitkomen, zodat de voetgangers tussen Markt en merkendorp niet allemaal door de Grotekerkstraat geleid worden.

Met de fiets of de bus

Je denkt bij het winkelpubliek dat op het merkendorp af komt onwillekeurig steeds aan mensen die hun auto ergens parkeren en verder te voet gaan. Laten we de fietsers en de gebruikers van het openbaar vervoer niet vergeten!

Het huidige tunneltje vormt op zichzelf voor fietsers een goede, logische verbindingsweg. Wat fietsers nu echter missen zijn stallingsplekken aan de rand van het winkel-wandelgebied in de binnenstad. Bijvoorbeeld voor de kathedraal wordt nogal wild geparkeerd. Er zouden daarom zowel aan de Markkant als aan de rand van het kazerneterrein fietsenrekken moeten komen.

Er wordt al gesproken over een shuttlebusverbinding tussen het station en het kazerneterrein. Als die busdienst wordt ingericht als ringlijn rond de binnenstad met haltes bij o.a. de Kraanpoort en de Brugstraat, dan kan hij ook bijdragen aan de verbinding tussen kazerneterrein en binnenstad.

Roermond vestingstad

De resten van de noordelijke stadsmuur uit de 14e eeuw zouden na restauratie een toeristische attractie kunnen worden. In de eerste plaats kan het herstel van de Kattentoren daaraan bijdragen. Maar het moet toch ook te doen zijn om de muurresten aan weerszijden van de Rattentoren en op de Pastoorswal wat verder op te metselen. En er zou iets echt bijzonders ontstaan als een deel van het ondergrondse gangenstelsel hersteld en toegankelijk gemaakt werd.

Als we de projectontwikkelaar van het merkendorp mogen geloven, dan wil hij investeren in de kwaliteit van de omgeving. Welnu: mogelijkheden genoeg, zou ik zeggen. •

De Markt: *facelift voor een rimpelige oude dame*

> Tekst en foto: Gerard van de Garde

De Roermondse Markt is na het Munsterplein de eerbiedwaardigste oude dame onder de Roermondse straten. Het Munsterplein kan op een adellijke komaf bogen: het dankt zijn ontstaan aan Richardis, weduwe van graaf Otto I van Gelre. De Markt is, met het stadhuis en de vroegere Grauwe Toren, een half-burgerlijke bastaarddochter. De westelijke gevelwand is gebouwd op de plaats van een verdedigingswal die tot 1213 een kleine handelsnederzetting aan de Roer omsloot. Toen graaf Gerard V van Gelre kort daarna Roermond liet herbouwen, werd het marktplein-buiten de voormalige nederzetting het middelpunt van de nieuwe, ruimer opgezette stad.

De oude dame is de laatste jaren helaas hard achteruitgegaan, vooral sinds het stadhuiscomplex tot een saai en massief gevaarte is uitgebouwd. De Kathedraal en het stadhuis lijken de enige sporen van haar hoge ouderdom te vormen. Maar schijn bedriegt.

Achter een tiental recente gevels gaan huizen uit de 16e t/m 18e eeuw schuil (zie ook het artikel over de oude Commanderie in het vorige nummer van Ruimteliĳk).

Onder het plaveisel is nog meer ouds te vinden: middeleeuwse kelders, oude putten die eeuwenlang de spil vormden van de buurtgemeenschappen ter plaatse, resten van het middeleeuwse gangenstelsel dat o.a. de Kathedraal, het stadhuis en woningen met elkaar verbond.

Onze nota *Het kan verkeren* bevat meer dan 25 suggesties aan de gemeente om de monumentaliteit van de Markt te versterken. Een paar voorbeelden:

- het weer zichtbaar maken van de oude putten en zo mogelijk het gangenstelsel in het plaveisel;
- accentuering van de helling Swalmerstraat - Marktstraat door lagere en hogere zit- en speelmuurtes;
- restauratie van enkele Marktpanden in gemeentebezit;
- verlichting van de keldergewelven van het stadhuis en/of verpachting als horecagelegenheid ('raadskelder');
- vorming van een klein pleintje tussen De Sjnats en De Lindeboom als schakel tussen de weidse Markt en de intieme Grotekerkstraat.

Zulke ingrepen kunnen het kader bieden voor een facelift van verschillende panden in particulier bezit.

Je ziet het er misschien niet direct aan af, maar het zou de moeite waard zijn om de huizen op nummer 18, 20, 22 (Kraanpoortzijde), 25 en 26 van hun 19e-eeuwse pleisterlaag te ontdoen. De kans is groot dat grote delen zichtbaar worden van gevels die dateren van kort na de eerste stadsbrand van 1554. •

De artikelen van Gerard van de Garde op pagina 5 en 6 zijn geschreven naar aanleiding van de nota *'Het kan verkeren'*. Die is te bestellen voor f 5,- (incl. verzendkosten) bij het secretariaat van de Stichting Ruimte.

Duidelijke en herkenbare architectuur van Maatschap Engelman Houben

> Dennis Janssen

Inleiding

Tien jaar geleden in 1989 leverde architectenbureau Maatschap Engelman Houben uit Maasbracht haar visitekaartje af in het Roermondse. Het betrof de nieuwbouw op de hoek Leliestraat - Hamstraat: een winkel met 7 appartementen.

"Een alleszins acceptabele nieuwbouw in de oude binnenstad" klonk het alom. Sommigen vonden het zelfs een ware verademing omdat in de Roermondse binnenstad jarenlang nieuwbouw gepleegd werd die kraak noch smaak had. Met name het Kloosterwandgebied leverde treurige staaltjes van deze bouwwijze: door het telkens herhalen ontstonden lange wanden gestapelde appartementencomplexen. Een afwisselend beeld was beter op zijn plaats geweest, had in elk geval meer recht gedaan aan het karakter van de oude binnenstad waar ieder huis zijn eigen stijl en afmetingen heeft.

Het visitekaartje van Engelman Houben was er een met gevolgen, want in de jaren erna kreeg het bureau meerdere kansen om in de binnenstad of aan de singel(s) haar architectonische kunsten te tonen. Een onvolledige opsomming (zie lijstje pag. 9) geeft al aan dat we kunnen spreken van 'een oeuvre'. En wat de publieke waardering betreft: in zoverre de panden niet smaakvol gevonden worden zijn ze toch zeker spraakmakend en dat is na de jaren van 'laffe' architectuur winst.

Van Planetenbuurt naar Sterrenberg

Architect Maarten Engelman gevraagd naar zijn meest aardige creatie in het Roermondse tot nu toe geeft hij aan eigenlijk het meest tevreden te zijn met de bouwkundige interventie in de wijk Sterrenberg.

Of de architectuur van de vier appartementenflats voldoende was vindt hij daarbij niet eens het belangrijkste. Dat ze er staan, met hun ligging haaks op de rechte lijn, eenvormige opzet van de wijk uit 1972, vindt hij zeer geslaagd. Het heeft de wijk, die in allerlei opzichten toe was aan een facelift, van aanzien doen veranderen. In elk geval hebben de vier van verschillende kleuren en ook verschillende dakafsluitingen voorziene flats de wijk een gevarieerder voorkomen gegeven.

Suburbane schimmel

Deze ontboezeming illustreert dat Maarten Engelman c.s. steeds meer in de ban raken van de stedenbouwkundige aspecten die aan het bouwen verbonden zijn. Hij betreurt dat de architectonische en de stedenbouwkundige disciplines door specialisatie en afbakening van vakgebieden steeds meer uit elkaar gegroeid zijn. Eigenlijk klinkt er in door dat bureau Engelman-Houben klaar is voor een flinke stedenbouwkundige exercitie.

Engelman houdt zijn hart vast als het om de nieuwe terreinen gaat ten noorden en westen van de oude stad Roermond: het kazerneterrein en de Roerdelta. Wanneer de stedenbouwkundige en architectonische kwaliteiten van de oude stad niet terugkeren in de nieuwe plannen voor die terreinen dan wordt niet, zoals eigenlijk zou moeten, de stad vergroot, maar "plak je de suburbane schimmel tegen het stadshart aan!"

Deze schimmel heeft Hammerveld-West al in bezit genomen; immers: stedelijk wonen is in principe niet groen, de huizen staan pal op de weg zonder voortuintjes, de tuinen liggen achter de huizen en een zelfbewuste stad stopt de auto's onder de grond.

Stedelijk weefsel

Hoe de Roerdelta (ECI en Steelterrein) wél moet vormgegeven worden is aan de overzijde van de Lindanus-singel te zien. De wijze waarop Deemselstraat, Dr. Leursstraat en Graaf Reinaldstraat 'naar beneden' lopen, naar de Roerdelta toe, is een mooi voorbeeld van hoe je de oude stad groter maakt door de sterke karakteristieken van de stad mee te nemen. Gevarieerde aaneengesloten bebouwing direct op de straat; een stratenplan dat aansluit bij het stratenplan van de oude stad. Dat is pas stadsuitleg!

Wanneer er geen echte stadswijken komen met stadswoningen maar nog meer suburbia à la Hammerveld-West dan mist Roermond een enorme kans om de stad op stadse wijze te vergroten. In de Roerdelta moet Roermond de stad met zijn sterke karakteristieken voortzetten. Het stedelijk weefsel dient uitgebreid te worden volgens zijn adagium van drie c's: *continuïteit, complexiteit en contrasten*.

Naast de genoemde buurt vindt Engelman mooie voorbeelden van stadswoningen de panden Abdijhof 3 t/m 5 bij de Munsterkerk uit de vooroorlogse jaren.

Spannend bouwen

Om het patroon, de korrel van de stad te vatten

vindt Maarten Engelman het te gemakkelijk om zomaar terug te grijpen op overgeleverde en reeds lang gewaardeerde vormen.

Serius en zorgvuldig zoekt hij naar eigentijdse vormgeving met liefde voor het detail en een goed oog voor materiaalgebruik. Aangezien de smaakdiscussie een platte discussie is waar je weinig mee opschiet en nieuwbouw ook een echte kans dient te krijgen in de loop der tijd, houden wij van de Stichting Ruimte het er voorlopig op dat in Roermond de laatste tien jaren weer 'spannend' gebouwd wordt en dat dit voor een belangrijk deel te danken is aan Maatschap Engelman Houben.

(Twee in het oog springende bijzondere projecten van Engelman - buiten de stad - zijn het infocentrum de Viascoop en het onlangs geopende bezoekerscentrum Meinweg.)

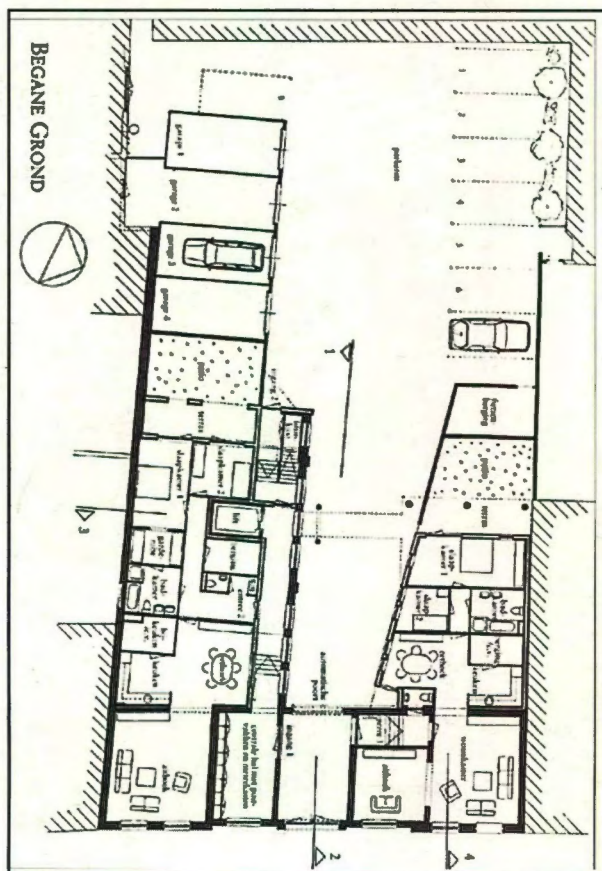

In volle glorie en slechts zó te fotograferen vanaf het tegenoverliggende sloopterrein van RC Godshuis.

> Dennis Janssen

Voor het uitreiken van het Ruimtekeurmerk, het derde alweer, kozen we uit het oeuvre van architectenbureau Maatschap Engelman Houben een project dat in 1991 gerealiseerd werd.

Het betreft de verbouwing van het Klein College, Munsterstraat 14, een schoolgebouw uit 1890 van architect J. Jorna in een rijke neorenaissance uitdossing. Om het schoolgebouw geschikt te maken voor bewoning (7 appartementen) kreeg architect Maarten Engelman veel ruimte van de opdrachtgever de Muermans Groep. De drie grootste ingrepen in het bestaande complex betroffen het verleggen van de gang in de schoolvleugel, het korter maken van deze vleugel door er twee les-lokalen af te halen, en de sloop van de conciërgewoning

Onderscheiding voor Derde Ruimte Maatschap En

op het binnenterrein tegenover de schoolvleugel. Engelman sloot de schoolvleugel af met een topgevel in felrode baksteen en maakte een nieuwe vleugel van drie verdiepingen in een eigentijdse vormgeving met voornamelijk witte baksteen.

De oude en de nieuwe vleugels verbond hij met een luchtbrug, constructies van verzinkt staal en glas, die ook vanwege de materiaalkeuze eigentijds aandoen en die sommigen nogal contrasterend vinden.

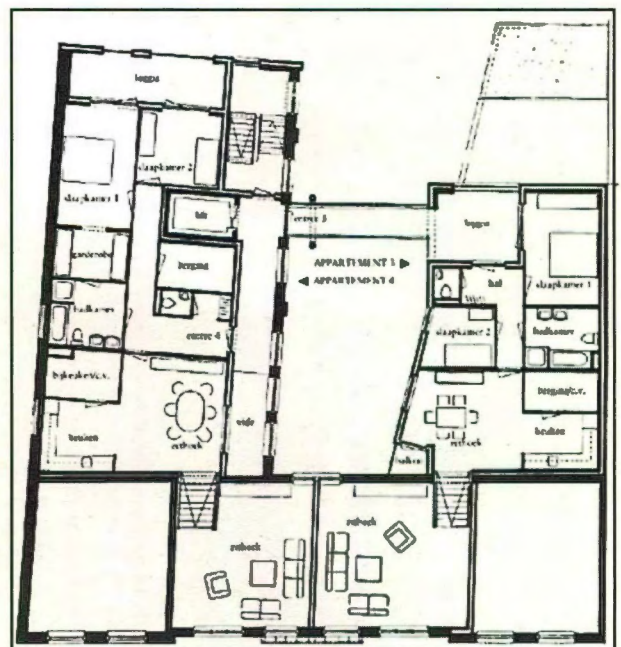
Door deze opzet werd het mogelijk om alle zeven appartementen te voorzien van een aan de straatzijde gelegen woonkamer en tevens een 'achterom' te bieden in de vorm van een terras of patio.

In het jaarverslag van de Monumentencommissie over 1991 staat te lezen dat de commissie zeer te spreken is over dit project: "Er vindt een positieve koppeling plaats tussen oud en nieuw."

Een compliment dat de stichting Ruimte graag herhaalt en een van de motieven is om het keurmerk uit te reiken.

Het oude gebouw aan de straatzijde heeft haar monumentale karakter volledig bewaard en rond het binnenterrein is een ruimtelijk en architectonisch boeiende situatie ontstaan. Bovendien is door de open poort voor de stadsliefhebber een nieuwe doorkijk gerealiseerd die alweer iets prijsgeeft van de schoonheid van de Roermondse binnenstad.

Overigens: wanneer het aan de architect had gelegen waren de auto's ondergronds gegaan en had het binnenterrein een groener karakter gekregen. Misschien nog iets voor de toekomst? •

eigentijds bouwen

keurmerk voor gelman Houben

Het Ruimte-keurmerk (een muurschildje met oorkonde) is bedoeld ter erkenning en stimulering van (particuliere) initiatieven binnen de gemeente Roermond die bijdragen aan de verbetering van het stedelijk beeld.

Het derde keurmerk wordt speciaal toegewezen aan het Klein College omdat - door aanpassingen - het gebouw behouden kon blijven en een nieuwe functie kreeg. Het exterieur bleef compleet intact en daarmee ook het straatbeeld.

In 1998 werden keurmerken toegekend aan de 'gerestau-reerde' St. Jozef-school in Asenray en aan het Accom-modatiecentrum De Staete in de Steegstraat.

Foto linksboven: Peter Wijnands

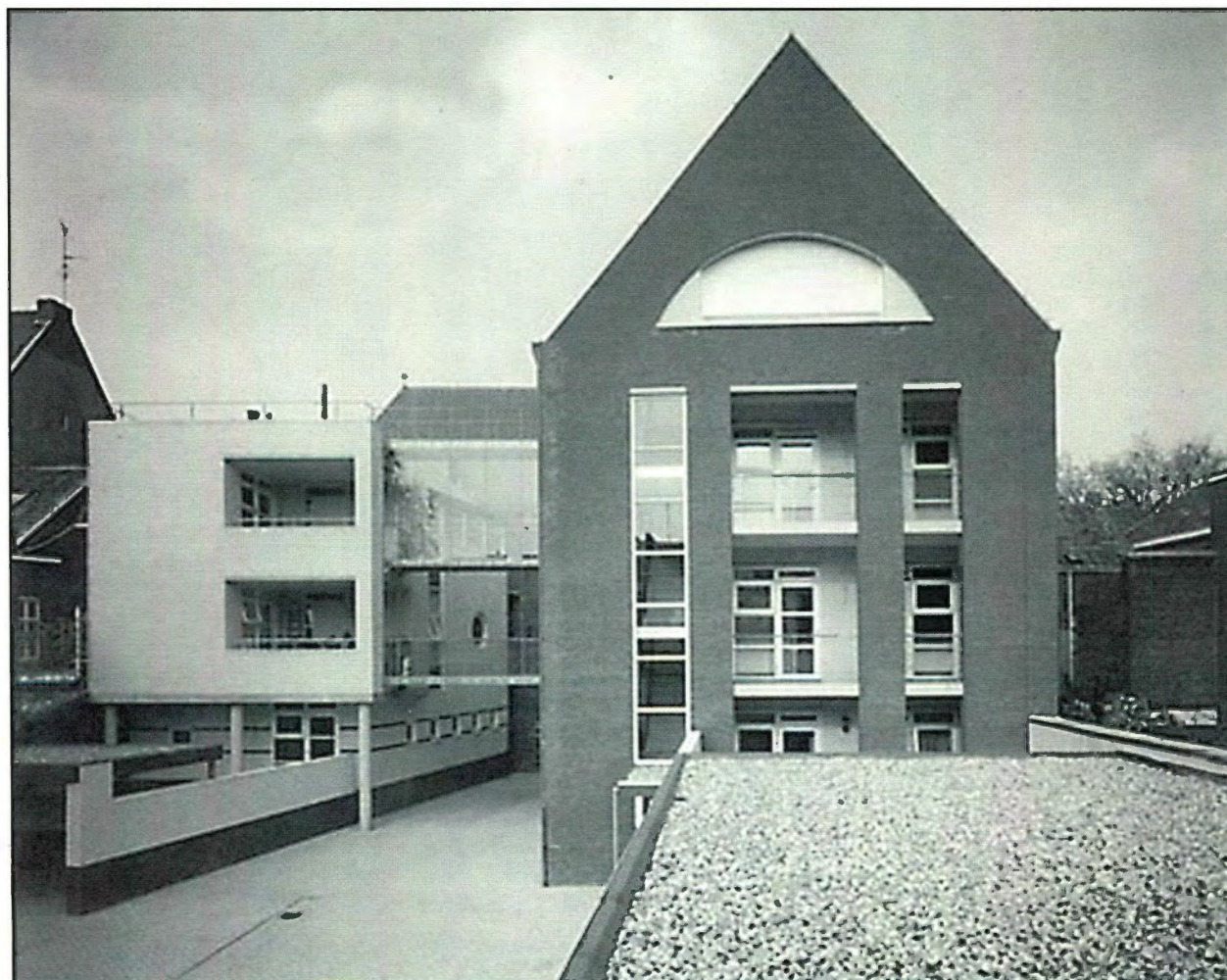
Plattegronden: Maatschap Engelman Houben

Foto pagina 7 en 9: Jean Simons

Tien jaar Maatschap Engelman Houben in Roermond

- 1989 winkel en appartementen, hoek Leliestraat - Hamstraat
- 1989 kantorencomplex Daelhof, Slachthuisstraat
- 1989 Sijben Meubelen, gebouw 1 (restyling)
- 1990 appartementencomplex Bien Batî, Vismarkt
- 1991 Klein College, Munsterstraat 14
- 1991 kantoor Riagg, Minister Beverstraat
- 1992 ING-bank, Willem II Singel
- 1992 woonhuis Bisschop van Cuyckstraat 8
- 1993 Kamer van Koophandel, hoek Wilhelminaplein - Voogdijstraat
- 1994 Sijben Meubelen, gebouw 2 (nieuwbouw)
- 1995 vier appartementenflats in wijk Sterrenberg
- 1997 communicatiecentrum Viascoop, Schaarbroekerweg
- 1997 showroom en kantoor Keukencentrale, Lindanussingel
- 1998 acht patiowoningen, Egelhof - Hambeek
- 1999 winkel en appartementen, hoek Munsterplein - Hamstraat
- 1999 drie appartementen, Schuitenbergh 53

De Maatschap Engelman Houben Architecten en Ingenieurs, wordt gevormd door Maarten Engelman, Hans Boots, Paul van Ratingen, Feran Thomassen en Samir Salama.

Winkelpuilen en etalages, deel 2

> Arjo Brouns

In het tweede artikel gewijd aan winkelpuilen en etalages staan we stil bij de ontwikkelingen van na Wereldoorlog II tot heden.

Een dynamische periode waarin veel, al dan niet moedwillig, verloren is gegaan. De bombardementen aan het einde van de oorlog brachten met name aan de oostkant van de Markt en de Marktstraat vaak onherstelbare schade toe.

Nieuwbouw in jaren vijftig

De opzet van de nieuwe winkelpanden en etalages was zeer eenvoudig van structuur. Gevels werden vervaardigd uit diep rode baksteen vaak zonder enige vorm van decoratie. De robuuste dik houten kozijnen bezaten voornamelijk een grote etalageruit. De etalageruit was gelijk aan het gevelvlak. Gekleurd glas in lood, hardsteen of andere kostbare materialen werden niet meer toegepast. Soberheid was het devies. In onze stad zijn nog enkele voorbeelden te vinden waarvan *Luifelstraat 40*, *Marktstraat 6*, *Kloosterwandstraat 4* en *Neerstraat 47* (de voormalige drogisterij de Papaver) het meest karakteristiek zijn. De twee laatst genoemde panden zijn nog voorzien van een gevelsteen! Tijdens het begin van de jaren vijftig vonden er nauwelijks aanpassingen plaats aan de bestaande winkletalages. Het waren de jaren van de wederopbouw en geringe economische groei. Veranderingen stonden voornamelijk in het teken van vervanging. In de bovenste raampartijen maakte het kleurrijke glas in lood uit de jaren twintig en dertig plaats voor al dan niet geribbeld (on)doorzichtig glas (kleurloos of vervaardigd uit een enkele kleur, vaak geel).

Vanaf midden jaren vijftig brachten Elvis, de gele baksteen en enige speelse gevelmotieven wat meer swing in maatschappij en zaak. Typerende voorbeelden zijn de enorme panden *Intersport* (*Bergstraat*) en *de Stoffenbeurs* (*hoek Bergstraat/Marktstraat*). De decoratieve dakranden geven enige fleur aan de verder massale en eenvoudige opzet van de gevels. Opvallend is echter dat de grote etalages praktisch helemaal uit glas vervaardigd zijn. (De oorspronkelijk aluminium raamljsten van het pand

Intersport zijn onlangs vervangen door zwart kunststof). Het gebruik van overwegend glas in de etalage wordt heden nog toegepast.

De jaren zestig

Zeker gestimuleerd door de sterk groeiende economie in het begin van de jaren zestig, vonden -voor het eerst sinds Wereldoorlog II- weer aanpassingen aan de etalages plaats. Nou ja, aanpassingen - de gehele etalage werd vervangen door de nu typische jaren zestig etalage stijl: de winkelingang werd meestal enkele meters naar achteren geplaatst. Vanaf de gevelwand tot aan de ingang werden zowel links als rechts enorme glazen etalagebakken geplaatst, voorzien van goudkleurige aluminium raamljsten (typerend voor de jaren zestig), waardoor het etalage oppervlak met behoorlijk wat vierkante meters werd vergroot. Deze stijl wordt nu niet meer toegepast. Oubollig of niet, ze stralen in ieder geval meer karakter uit dan het merendeel van de kunststof eenheidsworsten uit de jaren tachtig en negentig! Drie unieke voorbeelden van deze stijl zijn *Van Rey* (*Hamstraat 27*), *Maison Veith* (*Varkensmarkt 11*) en *Antiek-Klassiek & Curiosa* (*Minderbroederstraat 64*).

Veith - Varkensmarkt

Bijzondere aandacht voor het alom bekende pand *De Munsterboog*, *dierenspeciaalzaak*, *Hamstraat 31*.

Het pand is gebouwd in 1928 en sinds die tijd in het bezit van de familie Teeuwen. Zo'n vijfendertig jaar geleden kreeg de etalage een

ware jaren zestig facelift. De oorspronkelijk houten raamkozijnen werden voorzien van gouden aluminium decoratiestroken en de deuren werden vervangen door werkelijk schitterende jaren zestig stijl deuren. Dient in zijn totaal beschermd te worden! Wie nog in soulbroeken en gif-groene sokken heeft rondgelopen moet het interieur ook maar eens bekijken: de laatste modernisering, aldus dhr. Teeuwen, heeft begin jaren zeventig plaats gevonden.

Het is opvallend, en geruststellend, dat het merendeel van de typische jaren zestig etalages in bezit is van speciaalzaken waarin sinds decennia een en dezelfde familie zijn/haar zaak uitbaat. Een van de redenen dat deze stijl tot op heden bewaard is gebleven. Tevens verontrustend want wat zal de toekomst ons brengen? In recente publikaties wordt steeds meer en meer melding gemaakt van het feit dat de familie-speciaalzaken aan het verdwijnen zijn. En wat is Roermond zonder dit uniek winkelpotentieel? Lees verder en huiver.

De jaren zeventig

Men kan het creatieve (on)vermogen van de winkeliers, die zich vanaf het begin van de jaren zeventig vestigen op de Steenweg en Varkensmarkt, vergelijken met de verwoestende werking van de Engelse bommen en Duitse granaten die op grote schaal veel winkels aan de Markt en in de Marktstraat hebben doen verdwijnen. Ik ben tegen elke vorm van geweld maar ... als RFC ooit landskampioen wordt ga ik eens lekker Rotterdams renoveren in de winkelslagader van onze stad. Van enige oorspronkelijk- of bijzonderheid, een enkele uitzondering daar gelaten, is geen sprake: meters rechthoekige ramen- en deurpartijen, vervaardigd uit wit kunststof of aluminium, al dan niet voorzien van kille rolluiken. En trouwens allemaal in het bezit van, minimaal één meter, uitspringend zielloos afdak boven de 'etalage'. Gelukkig zijn de bovengevels behouden gebleven. Een dergelijk lot is de *Hamstraat* en *Neerstraat*, voor het merendeel althans, tot nu toe bespaard gebleven en het zijn -in tegenstelling tot de Steenweg- straten met karakter gebleven.

De jaren tachtig

Deze jaren staan wederom in het teken van veranderingen. Er wordt nog steeds gebruik gemaakt van met name kunststof kozijnen maar de lelijkheid ervan wordt enigszins gecamoufleerd door het toepassen van gekleurd kunststof. Nu wordt veel gebruik gemaakt van de kleur zwart/grijs maar enkele jaren geleden was met name toepassing van fel licht groen populair.

Bij het winkelpand *Jeans Centre* (Varkensmarkt) heeft dit geresulteerd tot een gedurfd eindresultaat.

Het is een bijzondere etalage: de hele voorgevel is een groot etalage-raam geworden waarbij overwegend glas is toegepast. Van buiten af heeft men niet alleen zicht op de winkelgedeeltes van de begane grond en de eerste etage maar kan men ook de historische achterbouw van het pand duidelijk waarnemen.

Eind jaren tachtig wordt een aantal etalages vervaardigd die onder sterke invloed staan van het classicisme. Voorbeelden hiervan zijn: *Stocks* (Hoek Markt/Varkensmarkt), *Castelijn* (Munsterplein 1, Meyer & Meyer (Hoek Neerstraat/Brugstraat) en *Cellini* (Neerstraat 39). Mooi bewerkt

hout, metalen, hardsteen en glas in lood zijn weer toegestaan.

De jaren negentig

We kunnen weer hoop krijgen, want steeds vaker verschijnen er etalages die positieve aandacht verdienen.

Imago en *Manfield*, allebei gevestigd op de *Steenweg*, steken ver boven de aldaar gevestigde witte, zwartgrijze orde uit.

Bij *Imago* vormt de classicistische hardstenen omlijsting één geheel met de compleet uit glas vervaardigde ingang en etalageruit. Beide materiaalsoorten vullen elkaar harmonieus aan en accentueren elkaar zelfs. Ook een pluim voor *Manfield* waarbij zelfs de gehele gevel een mooie kleurlaag heeft gekregen. Hierdoor vormt het strak opgetrokken etalage gedeelte een geheel met het 19e eeuwse geveldeel van de eerste etage.

Hoogtepunt echter is de etalage van *Unique Damesmode*, *Bergstraat 15*. Hier vormen de gebruikte metalen, de steen en het glas geen harmonie maar een symfonie! De ijzeren sierpaaltjes uit eind 19e eeuw zijn weer terug. Wel in een modern jasje. De metalen omlijsting van de etalage refereert duidelijk aan de toepassing van zwart graniet in het begin van deze eeuw en de vormgeving is verfrissend, modern en duurzaam. Het geheel van glas en metaal komt totaal niet kil over. Dat komt ook door de kleurstelling die men hanteert bij de gepresenteerde artikelen: etalage en geboden waar vormen een geheel.

Tot zover. In onze volgende uitgave volgt nog een afsluitend artikel waarbij we onder andere zullen stil staan bij zeer recente, rigoureuze en onaanvaardbare aanpassingen en aan bedreigde etalages en winkelpuien. •

Alle foto's bij dit artikel zijn van de auteur

Losse tegels

Een rubriek met allerlei vermeldenswaardige 'kleinigheden': actualiteit, aankondiging, oproep of bericht. Van ons of van de lezers. Dus ook u kunt bij ons 'een tegel lichten'.

Patrimonium - De Maerelink

Roermonds culturele erfgoed bestaat óók uit (ont)roerende zaken. Een stoomcarroussel van de fa. Vinken is in Disneyland-Californië te bekijken. Kermisexploitanten en orgelfabrikanten uit Roermond waren en zijn famous. Onze stadgenoot Jan Laugs stuurde ons het onderstaande:

'Een jaar of 30 geleden ijverde een club van Roermondofiele stadgenoten voor een stadsorgel dat de herinnering aan de draaiorgelcultuur van vroegere jaren gezicht en klank zou geven. Dat orgel kwam er. Het heette 'Sjtdsorgel De Maerelink'. Ondanks alle ijver was 'De Maerelink' geen lang leven beschoren en verdween vrij snel uit het beeld. Er zijn stamtafels in Roermondse café's waar men nog wel eens hoort vragen: "Waar zou onze Maerelink gebleven zijn?" Het programmablade van de VARA (nr. 25 - 19 tot 25 juni) geeft daar antwoord op. Het blad heeft een vraagesprek met het accordeonduo De Kermisklanten, die voor de Burgerlijke Stand Henny van Voskuilen en Coby Mol heten. Er is op paginagrootte een foto afgedrukt die het paar toont in een met Belgische weelde ingerichte salon. En wat staat daar, wandvullend achter de lederen driezitter tegen de muur? Een draaiorgel. De Munsterkerk op de linkervleugel is herkenbaar. Boven de afbeelding van de kerk staat de tekst in kapitalen 'Sjtds-olger' en daarnaast op het middenschild 'De M' met net leesbaar een pootje van de A.

De Maerelink in goed gezelschap
Foto: Bob Bronshoff

Het orgel staat maar met één helft op de foto, maar het is onmiskenbaar onze Maerelink. Doelend op het muzikale achterland van de huidige bezitters en hun reputatie als monica-spelers, zegt onze tipgever dat het Stadsorgel van Roermond in goede handen terecht is gekomen."

Jan Laugs

®

Zegening

Dat half Roermond op de schop gaat (zie p. 3), daar kun je vrede mee hebben mits er iets moois uit voortkomt. Maar dat er weer eens een monument onder de hamer is beland, daar wordt een mens wat onrustig van.

Het Karmelitessenklooster (Venloseweg) staat als object nummer 79 op de lijst van het Monumenten Selectie Project 1850-1940. Het is dus een kandidaat-rijksmonument. Begin juni is er een groot gat in de tuinmuur geslagen omdat het complex niet brandveilig zou zijn. (Kan natuurlijk best zo zijn, maar hoe zat het dan met die veiligheidseisen toen er enkele maanden terug een groep asielzoekers in het klooster werd ondergebracht? En zijn er geen andere manieren om de brandveiligheid te garanderen?) Tegelijk zijn er voorbereidingen getroffen voor wat nieuwbouw in de kloostertuin. Daarbij ontstond schade aan de daar aanwezige grafmonumenten. Een stenen grafkruis is nog net 'in de weg' blijven staan. Wie het hebben wilde mocht het meenemen, anders werd het toch maar weggegooid. Dit alles gebeurde zonder dat er ook maar een bouwvergunning was aangevraagd. Nu valt de schade deze keer mee, en het zal er wel op uitdraaien dat de muur hersteld wordt. Tel uw zegeningen...

GvdG

®

En ... Kerkhof Maasniel

In 1997 hebben we aandacht besteed aan het kerkhof in Maasniel en toen met name aan het grafmonumentje voor korporaal Piet Touw, die in mei 1940 sneuvelde.

Onlangs werd bekend dat het kerk-

hof in Maasniel overvol dreigt te raken. Het kerkbestuur heeft daarom besloten een deel van de graven op termijn te ruimen om plaats te creëren. Dat zou met name het oudste deel van het kerkhof betreffen. Het kerkbestuur wil dat enkel doen bij de graven waarvan geen nabestaanden meer te achterhalen zijn. Het is te wensen dat hierbij toch niet al te rigoreus te werk wordt gegaan en rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarde van het kerkhof als 'ensemble'. De oudste graven dateren van het begin van deze eeuw en er zijn enkele fraaie grafstenen bij. Ook al zouden deze niet meer onderhouden worden, c.q. er geen familie meer zijn, ze horen bij dit kerkhof en bepalen mede de historische en ensemble-waarde ervan.

WAC

®

Colofon

Ruimtelijk verschijnt vier maal per jaar en wordt bezorgd bij liefhebbers (maar ook bij belagers) van de stad en het stedelijk schoon.

Overname van artikelen is toegestaan nadat toestemming is gevraagd en als bronvermelding wordt toegepast.
ISSN: 1389-2606

Medewerking aan dit nummer:

Arjo Brouns, Willem Cartigny,
Gerard van de Garde,
Dennis Janssen, Paul Poell,
Bert Thomassen, Peter Wijnands.

Redactie-adres Ruimtelijk:

Robert Regoutstraat 56,
6042 CN Roermond, tel. 31 98 52

Secretariaatsadres Stichting Ruimte:

Bachstraat 112,
6044 SN Roermond, tel. 32 26 18

Abonnementen:

f 15,- per jaar; over te maken op
Postbank 7625876 t.n.v. penning-
meester Stichting Ruimte te
Utrecht(!) Het blad wordt dan
bezorgd of toegezonden.

Verspreiding:

Ruimtelijk wordt bij abonnees bezorgd of per post toegezonden. Het blad is beperkt verkrijgbaar bij: het VVV, de bibliotheken, het stadhuis, museum en boekhandel Boom (Neerstraat).

Vormgeving:

Fool Service - Bert Thomassen

Drukwerk en afwerking:

ARS Grafische Producties en
Communicatie, Martin van het Erve
en zijn medewerkers.